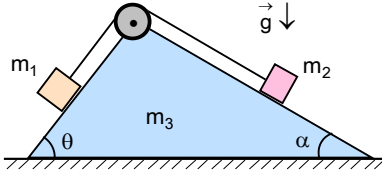
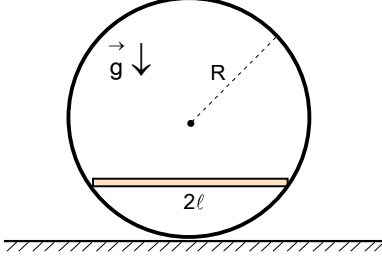

ŞUBAT KAMPI SINAVI-1988

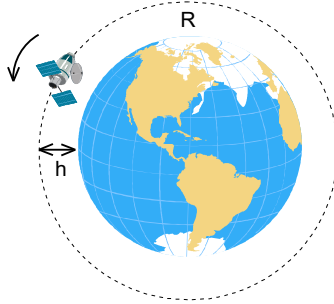
1. Eğim açıları θ ve α , kütlesi m_3 olan prizma sürtünmesiz bir masada bulunuyor. m_1 ve m_2 kütleli cisimler prizma üzerinde şekildeki gibi sürtünmesiz olarak kayabilmektedir.

Buna göre prizmanın ivmesi nedir? Hangi şartlar altında prizma hareket etmez?

2. İçi boş yatay düzleme sabitlenmiş ve yarıçapı R sürtünmesiz bir silindirin içinde şekildeki gibi uzunluğu $2l$ homojen olan bir çubuk, silindirin tabanına paralel olacak şekilde yerleştirilmiştir.

Çubuğun yapacağı harmonik titreşimin hareketin periyodu nedir?

3. Dünyanın etrafında çembersel yörünge üzerinde hareket eden bir uydunun yer yüzeyinden yüksekliği $h=1600$ km dir. Uyduyu yer yüzeyinden yüksekliği $5h$ olan çembersel yörüngeye geçirebilmek için ilk olarak uydudaki motorlar çalıştırılarak uydu eliptik bir yörünge üzerinde hareket ediyor. Bu hareketi gerçekleştirmek için uydunun hızı Δv_1 kadar artırılıyor. Uydu eliptik yörüngenin en uzak noktasındayken uydudaki motorlar yine çalıştırılarak uydu çembersel yörünge üzerinde hareketine devam ediyor. Bu hareketi gerçekleştirmek için uydunun hızı Δv_2 kadar artırılıyor. Her iki durumda fırlatılan gazın kütlesi uydunun kütlesinden çok çok küçüktür.

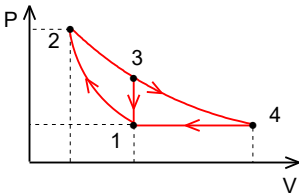
Buna göre $\frac{\Delta v_1}{\Delta v_2}$ oranı yaklaşık olarak nedir? (Dünyanın yarıçapı $R=6400$ km, yerçekimi ivmesi 10 m/s olarak veriliyor.)

4. Gaz karışımı belli sıcaklıkta eşit kütlede H_2 hidrojen, He helyum ve CH_4 metan gazlarından oluşmaktadır.

Bu gaz karışımın adyabatik katsayısı ve sabit basınçtaki molar ısı kapasitesi ve öz ısısı nedir? (Hidrojenin molar kütlesi $\mu_1=2$ g/mol, helyumun molar kütlesi $\mu_2=4$ g/mol, karbonun molar kütlesi $\mu_3=12$ g/mol, tek atomlu gazın sabit

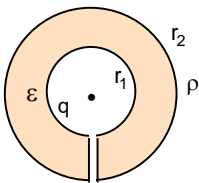
hacimdeki molar ısı kapasitesi $\frac{3R}{2}$, iki atomlu gazın sabit hacimdeki molar ısı kapasitesi $\frac{5R}{2}$, gaz sabiti R olarak veriliyor,

Metan gazın bu sıcaklıktaki serbestlik derecesi sekizdir.)

5. Tek atomlu gaz ile P-V diyagramında yapılan döngüsel olan 1-2-3-1 prosesinde 1-2 adyabatik olan bir proses, 2-3 izotermal ve 3-1 izokor prosesidir. Aynı P-V diyagramında yapılan döngüsel olan 1-2-4-1 prosesinde 1-2 adyabatik olan bir proses, 2-4 izotermal ve 4-1 izobar proses olup 2-3 olan izoterm 2-4 olan izoterm üzerinde bulunmaktadır.

Buna göre iki prosesin verimlerin oranı nedir?

6. Bağlı dielektrik geçirgenlik katsayısı ϵ ve öz direnci ρ olan maddeden içi boş ve iç yarıçapı r_1 , dış yarıçapı r_2 olan küresel bir kabuk yapılmaktadır. Küresel kabukta açılan ince bir kanaldan kabuğun iç tarafına q yük veriliyor.

Bu yükün dengeye varması ile açığa çıkan ısı nedir? Yük zamana göre nasıl değişir?

7. Elektromanyetik bir alan içinde bulunan q yükünün hareket denklemleri Lorentz kuvvetinden bulunabilir. Kütle m yükü q olan bir parçacığın $\vec{B} = B \vec{e}_z$ manyetik alanı ve $\vec{E} = E_y \vec{e}_y + E_z \vec{e}_z$ elektrik alanı içinde hareket etmektedir.

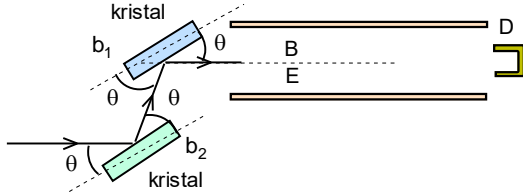
a) Eğer $z(t=0)=z_0$ ve $\dot{z}(t=0)=\dot{z}_0$ ise parçacığın hareket denkleminin z bileşeni nedir?

b) Başlangıçta $x(t=0) = -\frac{\dot{y}_0}{\omega_0}$; $\dot{x}(t=0) = \frac{E_y}{B}$; $y(t=0)=0$; $\dot{y}(t=0)=\dot{y}_0$ olduğuna göre $x(t)$ ve $y(t)$ koordinatları zamana

göre nasıl değişir? ($\omega_0 = \frac{qB}{m}$ siklotron frekansıdır).

8. Aralarında $100 \mu\text{m}$ uzaklık olan çok küçük iki yarığın bulunduğu duvara dik gelen 700 nm dalga boylu ışık, duvardan 1 m ilerideki ekranda girişim deseni oluşturmaktadır. Yarıklardan birinin önüne kalınlığı h , kırıcılık indisi n olan saydam bir film yerleştirildiğinde girişim deseni 1 cm kaymaktadır. Bu sistem kırıcılık indisi $\frac{4}{3}$ olan suyun içindeyken aynı film yerleştirildiğinde ise girişim deseni $0,5 \text{ cm}$ kaymaktadır.

Buna göre n ve h nedir?

9. Rölativistik olmayan yüklü parçacıklardan oluşan demet kristal sabitleri $b_1 = 1 \text{ \AA}$ ve $b_2 = 0,8 \text{ \AA}$ kristallere göre $\theta = 30^\circ$ açı ile gelip ve yansyarak yüklü bir kondansatörün plakaların arasına girmektedirler. Plakalar arasında uygulanan elektrik alanın değeri $E = 19,8 \text{ kV/m}$ dir. Plakalar arasında uygulanan $B = 1 \text{ T}$ manyetik indüksiyon alanı sayesinde parçacıklar hiç sapmadan geçmektedirler.

D detektörüne varabilen parçacıkların kütleleri ve yükleri nedir? Eğer demette enerjileri sıfır ile 1 eV aralığında nötronlar bulunursa, bu nötronlardan herhangi birisi detektöre ulaşabilir mi?

ŞUBAT KAMPI SINAVI CEVAPLARI-1988

1. $\frac{(m_1 \sin \theta - m_2 \sin \alpha)(m_1 \cos \theta + m_2 \cos \alpha)g}{(m_1 + m_2 + m_3)(m_1 + m_2) - (m_1 \cos \theta + m_2 \cos \alpha)^2}$; $m_1 \sin \theta = m_2 \sin \alpha$

2. $2\pi \sqrt{\frac{3R^2 - 2\ell^2}{3g\sqrt{R^2 - \ell^2}}}$

3. $\frac{6}{5}$

4. $\frac{43}{30}$; $\frac{43R \cdot 10^3}{48} = 7448 \text{ J/kg.K}$

5. 1

6. $\frac{q^2}{8\pi\epsilon\epsilon_0} \left(\frac{1}{r_1} - \frac{1}{r_2} \right)$; $q = q_0 e^{-\frac{t}{\rho\epsilon\epsilon_0}}$

7. a) $z_0 + \dot{z}_0 t + \frac{qE_z t^2}{2m}$

b) $y(t) = \frac{\dot{y}_0}{\omega_0} \sin \omega_0 t + \frac{qE_y}{m\omega_0^2} (1 - \cos \omega_0 t)$; $v_y(t) = \frac{dy}{dt} = \dot{y}_0 \cos \omega_0 t + \frac{qE_y}{m\omega_0} \sin \omega_0 t$

$v_x = \frac{E_y}{B} + \dot{y}_0 \sin \omega_0 t + \frac{qE_y}{m\omega_0} (1 - \cos \omega_0 t)$; $\frac{2E_y t}{B} - \frac{\dot{y}_0}{\omega_0} \cos \omega_0 t - \frac{E_y}{B\omega_0} \sin \omega_0 t$

8. 2; 10^{-6} m

9. $1,67 \cdot 10^{-27} \text{ kg}$; proton olmalıdır. Nötronlardan oluşan bir demet belirtilen enerji sınırları içinde kondansatörün plakaları arasında sapmadıkları için detektöre ulaşabilir.